

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

Predsednik Državnega zbora

EVA: 2015-2030-0001
Številka: 00720-5/2015/9
Datum: 21. 5. 2015

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	22-05-2015	
Šifra:	712-01/15-5/1	
Povezava:		
EPA:	529-VII	EU:
Sign. zn.:		
Kratika:		

Vlada Republike Slovenije je na 37. redni seji dne 21. 5. 2015 določila besedilo:

- Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju – skrajšani postopek,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13).

Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru, da predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona.

Predlog zakona sledi uresničevanju načela socialne države in ustrezneje varuje pravico do osebnega dostojanstva ter varnosti. S tem, ko jasneje omejuje možnost izvršbe na sredstva, ki so posamezniku absolutno nujna za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. Z navedenim predlogom vlada izpolnjuje svojo zavezo iz Socialnega sporazuma 2015–2016 in onemogoča izvršbo pod znesek, ki ustreza minimalni neto plači, omejuje možnost izvršbe na veteranski dodatek le na primere izterjave prednostnih terjatev (kot na primer zakonita preživnina) ter širi nabor iz izvršbe izvzetih predmetov še na enkratni prejemek ob namestitvi otroka v rejniško družino in na prejemke dolžnika po Zakonu o urejanju trga dela. Predlog zakona ureja tudi problematiko nadomestil, ki jih izvrševalci sklepov zaračunajo za svoje storitve.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01, 23/02 – popr., 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12 in 10/14) in 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje,
- Tina Brecelj, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- Andreja Lang, generalna direktorica Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja, Ministrstvo za pravosodje.

Mag. Darko Krašovec
generalni sekretar

Priloga: 1

**PREDLOG
EVA 2015-2030-0001
SKRAJŠANI POSTOPEK**

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA AKONA

Sodno varstvo civilnih pravic zagotavlja sodišče v pravnem postopku, vendar pa se z izdajo sodne odločbe sodno varstvo še ne izčrpa. Kadar dolжник ne izpolni tistega, kar mu je naloženo s sodno odločbo, jo je treba prisilno izvršiti. Ker je samopomoč prepovedana, mora upnik zahtevati poseg države oziroma njenih organov.

Zakon, ki določa pravila postopka, po katerem sodišča opravljajo prisilno izvršitev terjatev na podlagi izvršilnih naslovov in verodostojnih listin, je Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ)¹.

Namen civilnega izvršilnega postopka je, da sodišče z uporabo prisilnih sredstev med dolžnikom in upnikom vzpostavi takšno zunanje stanje, kakršno ima upnik pravico zahtevati na podlagi pravnomočne sodne odločbe ali drugega izvršilnega naslova. Namen izvršilnega postopka je zato dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva.

Čeprav je cilj izvršilnega postopka učinkovita realizacija upnikove terjatve, tega cilja vendarle ni mogoče doseči za vsako ceno in na kakršenkoli način. Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustava RS) v 2. členu določa, da je Republika Slovenija pravna in socialna država. Država mora v okviru uresničevanja ustavnega načela socialne države vsakomur zagotavljati možnost za dostojno življenje. To pa najprej pomeni zagotavljanje določenih minimalnih pogojev za preživetje.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v obrazložitvi odločbe, št. U-I-339/98 z dne 14.10.1998, navedlo: »Namen izvršilnega postopka je, skladno z ustavno zahtevo po učinkovitosti pravice do sodnega varstva, zagotoviti izpolnitev obveznosti, ki praviloma izhaja iz pravnomočne sodbe. Glede na namen izvršilnega postopka je torej nujno, da mora zakon, ki to področje ureja, prvenstveno upoštevati interes upnika, da se zagotovi učinkovitost izvršbe in s tem dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva. Kljub temu pa je potrebno upoštevati, da iz ustavnega načela socialne države (2. člen Ustave RS) ter iz pravice do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave RS) izhaja, da izvršba za uveljavitev denarne terjatve ni dovoljena na stvareh ali pravicah, ki so nujne za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb dolžnika in oseb, ki jih je po zakonu dolžan preživljati ali opravljanje samostojne dejavnosti, ki je dolžniku glavni vir preživljanja, ob tem pa je pri opravljanju izvršbe potrebno upoštevati osebno dostojanstvo dolžnika. Takšne določbe ZIZ (drugače kot prejšnji Zakon o izvršilnem postopku) sicer izrecno ne vsebuje, vendar pa je potrebno šteti, da gre pri tem za načelo, ki neposredno izhaja iz zgoraj navedenih ustavnih določb. Slednje je predvsem potrebno upoštevati tudi pri ureditvi izvršbe na plačo in druge osebne prejemke, saj ravno ti prejemki človeku v mnogih

¹ Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14 in 58/14 – odl. US.

primerih zagotavljajo socialno varnost. Iz zgoraj navedenega načela, ki izhaja iz zahtev socialne države in pravice do osebnega dostojanstva in varnosti, izhaja, da izvršba na plačo dolžnika ne sme prizadeti v takšni meri, da bi bil ogrožen njegov eksistenčni minimum.«.

Pri dolžniku – fizični osebi je treba torej iz socialnih razlogov preprečiti, da bi izvršba ogrozila njegovo eksistenco. Izvršba za uveljavitev denarnih terjatev in zavarovanje le-teh zato ni dovoljena na stvareh in pravicah, ki so nujne za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb dolžnika in oseb, ki jih je ta po zakonu dolžan preživljati, ali jih dolžnik nujno potrebuje za opravljanje njegove poklicne dejavnosti, na nekaterih stvareh in pravicah pa je možna izvršba samo v omejenem obsegu.

Predmet izvršbe za poplačilo denarnih terjatev določa ZIZ v 32. členu. Po prvem odstavku tega člena je lahko predmet izvršbe za poplačilo denarne terjatve vsaka dolžnikova stvar ali premoženjska oziroma materialna pravica, če ni z zakonom izvzeta iz izvršbe oziroma če ni izvršba na njej z zakonom omejena. ZIZ v istem členu določa tudi, kaj ne more biti predmet izvršbe. Poleg predmetov, ki jih izrecno določa, je predvidena tudi možnost, da zakon izvzame iz izvršbe še druge stvari in pravice. Tako v 79. členu izvzema iz izvršbe predmete, ki so dolžniku oziroma članom njegovega gospodinjstva nujno potrebni, v 101. členu izvzema iz izvršbe nekatere prejemke, v 102. členu pa omejuje izvršbo tako, da je na nekatere prejemke mogoče seči le do določene višine.

Z zadnjo novelo ZIZ², ki je začela veljati 30.7.2014 in katere primarni cilj je bil sicer izboljšanje ureditve nepremičninske izvršbe za pospešitev teh postopkov in doseganje boljše realizacije prodaje nepremičnin ter na področju nepremičninske izvršbe omogočiti preglednejši in hitrejši postopek izvršbe na nepremično, ki je obremenjena z zemljiškim dolgom, je bila spremenjena tudi ureditev prejemkov, ki so iz izvršbe izvzeti, in ureditev omejitev izvršbe.

Banka Slovenije in Združenje bank Slovenije sta v preteklosti namreč večkrat opozarjala na neenotnost ureditve glede omejitev in izvzetij iz izvršbe po ZIZ in Zakonu o davčnem postopku (ZDavP-2)³ ter v zvezi s tem na nezavidljiv položaj izvrševalcev sklepov. Vlada Republike Slovenije je pri pripravi in sprejemu predloga ZIZ-J sledila navedenim opozorilom, saj jih je ocenila kot utemeljene ter hkrati presodila, da za različno obravnavanje položaja dolžnika glede omejitev in izvzetij iz izvršbe v davčni in civilni izvršbi ni nobenega stvarnega razloga, zato je skušala ureditvi čim bolj poenotiti, kolikor je bilo ocenjeno, da je to možno.

Kot je bilo navedeno v obrazložitvi k 24. členu predloga ZIZ-J⁴, s katerim je bil spremenjen 101. člen ZIZ, ki določa prejemke, izvzete iz izvršbe, je bil glavni namen te spremembe usklajitev in poenotenje z ureditvijo v ZDavP-2. Dejstvo je, da je narava civilnega izvršilnega postopka in davčnega izvršilnega postopka z vidika varstva dolžnika oziroma njegovega pravnega položaja enaka. Zato je Vlada Republike Slovenije kot predlagatelj zakona ocenila, da ni razlogov za nadaljnji obstoj razlikovanja ureditve prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe v primeru civilne in davčne izvršbe. Sprememba 101. člena ZIZ pa je predstavljala le prvi korak v smeri navedenega poenotenja. V delu, kjer sta po noveli ZIZ-J ureditvi ostali neusklajeni, je bil med resorno pristojnimi ministrstvi sprejet dogovor, da bo ureditvi, kot je bila v 101. členu uveljavljena z ZIZ-J, sledila ustrezna prilagoditev ureditve v postopku davčne izvršbe. Z novelo ZDavP-2H⁵ sta bili ureditvi v tem delu v celoti poenoteni.

² Uradni list RS, št. 53/14.

³ Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B in 90/14.

⁴ Dostopen je na spletni strani: <http://imss.dz-rs.si/imis/c5e7f6500bdf2fee50c3.pdf>.

⁵ Uradni list RS, št. 90/14.

Kot je razvidno iz obrazložitve k 25. členu predloga ZIZ-J (sprememba 102. člena ZIZ, ki ureja omejitve izvršbe), se je enakemu namenu sledilo tudi s to spremembo; torej ureditev omejitev izvršbe čim bolj približati ureditvi omejitev, ki velja v davčni izvršbi (160. člen ZDavP-2) – tako glede prejemkov, na katere je izvršba omejena⁶, kot glede minimalnega varovanega zneska, ki mora dolžniku ostati pri izvršbi⁷ zaradi zagotavljanja možnosti za dostojno življenje, s čimer se uresničuje ustavno načelo socialne države.

Ker pa so vendarle razlike glede na naravo terjatev, ki se izvršujejo v izvršbi po ZIZ in ZDavP-2, popolno poenotenje ni bilo in tudi v prihodnje ne bo možno (tako je na primer v ZIZ še vedno določeno, da je v primeru izvršbe zaradi terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, minimalni varovani znesek, ki mora dolžniku ostati, manjši od tistega, ki velja za t. i. navadne terjatve in ki velja tudi v davčni izvršbi).

Spremembe ureditve prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe, in spremembe ureditve omejitev izvršbe so v praksi povzročile precejšen odziv, in to tako pri dolžnikih kot pri izvrševalcih sklepov o izvršbi.

Kot najbolj problematična so se pokazala naslednja vprašanja, ki pa, kot se izkaže, niso vsa neposredno povezana z ureditvijo, ki je bila uveljavljena z ZIZ-J.

Poseg izvrševalcev sklepa o izvršbi na nerubljive prejemke zaradi poplčila stroškov izvrševalcev sklepov o izvršbi

ZIZ v 38. členu ureja izvršilne stroške in določa, da te stroške najprej plača upnik, dolžnik pa mu mora povrniti stroške, ki so bili potrebni za izvršbo. Med stroški izvrševalcev sklepa o izvršbi so kot izvršilni stroški priznani stroški izvršitelja (293. člen ZIZ), za povračilo stroškov drugih izvrševalcev sklepa o izvršbi (na primer banke, delodajalci, KDD) pa ZIZ ne daje podlage.

Banke in drugi izvrševalci sklepov o izvršbi si ne glede na to zaračunavajo stroške, ki jih imajo z izvrševanjem sklepov o izvršbi. Podlaga za zaračunavanje stroškov bank je v pogodbenem razmerju med banko in komitentom, višino navedenih stroškov pa omejuje 142. člen Zakona o plačilnih storitvah in sistemih (ZPlaSS)⁸, ki določa, da morajo biti nadomestila primerna in v skladu z dejanskimi stroški, ki nastanejo ponudniku plačilnih storitev v zvezi z izvrševanjem sklepa o izvršbi ali zavarovanju. S podpisom pogodbe o vodenju osebnega računa, katerega del

⁶ Namesto prej veljavne dikcije »Na plačo, pokojnino, nadomestilo plače, odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti, prejemke iz naslovačasne brezposelnosti ter plačila za delo obsojencev v kazenskih zavodih, je mogoče seči« je sedaj določeno »Na dolžnikove denarne prejemke, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti je mogoče seči«.

⁷ Po ureditvi pred uveljavitvijo ZIZ-J je bil kot meja minimalnega denarnega zneska, na katerega z izvršbo za izterjavo navadnih terjatev ni možno poseči, določen znesek v višini minimalne plače, zmanjšane za plačilo davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost. Minimalni varovani znesek je bil torej odvisen od: prvič – zneska minimalne plače, torej zneska minimalne (bruto) plače, ki je določen z Zakonom o minimalni plači in je za vse dolžnike v Republiki Sloveniji enak, in drugič – ustreznega zmanjšanja zneska minimalne bruto plače za plačilo davkov in obveznih prispevkov, ki je odvisen od dolžnikovih osebnih okoliščin in torej za vse dolžnike ni enak. Okoliščine, ki vplivajo na odmero davkov in prispevkov, so nekaterim izvrševalcem sklepov (na primer delodajalcu), znane, vendar pa sklepe o izvršbi izvršujejo tudi drugi subjekti, na primer banke, ki pa jim te okoliščine niso znane. Po uveljavitvi ZIZ-J je kot meja minimalnega denarnega zneska, na katerega z izvršbo ni možno poseči, določen znesek v višini 70 % minimalne plače (brez dostavka »zmanjšane za ...«), torej znesek v višini 70 % minimalne bruto plače. Minimalni varovani znesek je za razliko od prej veljavne ureditve v vsakem primeru enak in ni odvisen od dolžnikovih osebnih okoliščin, ki vplivajo na odmero davkov in prispevkov, temveč je odvisen le od vsakokratne višine minimalne (bruto) plače, kot je določena v skladu z Zakonom o minimalni plači. Minimalna bruto plača po Zakonu o minimalni plači in Znesku minimalne plače za delo, opravljeno od 1. januarja 2015 dalje, znaša 790,73 eura, kar pomeni, da je minimalni varovalni znesek, ki mora trenutno ostati dolžniku in na katerega se z izvršbo ne sme poseči, 70 % tega zneska, torej 553,51 eura. Z opisano ureditvijo se je v ZIZ določil enak minimalni varovani znesek, in to na enak način, kot je že dalj časa uveljavljen v davčni izvršbi (160. člen ZDavP-2).

⁸ Uradni list RS, št. 58/09, 34/10, 9/11 in 32/12.

so tudi splošni pogoji poslovanja banke z osebnim računom, komitent sprejme tudi splošne pogoje poslovanja banke. Le-ti praviloma vsebujejo tudi določilo, da je banka za opravljene plačilne storitve in storitve, povezane s poslovanjem z osebnim računom, upravičena zaračunavati nadomestilo v višini, ki je določena v veljavni tarifi banke in da bo za ta znesek direktno bremenila imetnikov račun, s čimer se imetnik izrecno strinja. Po tarifi tako banka za vsako obdelavo sklepa o izvršbi zaračuna določen strošek (višina je med bankami različna). Glede na navedeno gre pri obračunavanju stroškov obdelave sklepa za zaračunavanje pogodbeno dogovorjene obveznosti. Ob dejstvu, da imetnik s podpisom pogodbe izrecno soglaša, da banka za te stroške direktno bremeni njegov račun, ji v primeru priliva na račun imetnika teh stroškov ni treba izterjati po sodni poti, ampak se lahko poplača neposredno iz priliva sredstev.

Navedeno pomeni, da izvrševalec sklepa o izvršbi na podlagi pogodbenega razmerja za poplačilo stroškov, ki jih ima z izvršbo, »poseže« tudi na prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti (na primer na denarno socialno pomoč) in iz katerih upnik, ki razpolaga z izvršilnim naslovom, ne more biti poplačan.

Denarna socialna pomoč je prejemek socialne narave in je namenjena zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb, določena je z Zakonom o socialnovarstvenih prejemkih⁹ (ZSVarPre), oseba pa jo prejema, če dohodek na osebo ne dosega meje dohodkov, ki je zakonsko predpisana, in so hkrati izpolnjeni tudi drugi z zakonom določeni pogoji. Denarna socialna pomoč je izvzeta iz sodne izvršbe v skladu s 101. členom ZIZ.

Po veljavni ureditvi banke, kljub temu da je denarna socialna pomoč izvzeta iz izvršbe, za poplačilo svojih stroškov posežejo tudi na ta sredstva. Stroški nastanejo pri vsakem sprejemu sklepa in takrat, ko ima oseba več sklepov o izvršbi, lahko posledično ostane tudi brez vseh sredstev, ki jih je prejela iz naslova denarne socialne pomoči. Po ocenah Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo decembra 2014 več kot 52.000 prejemnikov denarne socialne pomoči, trenutno pa okoli 1.500 prejemnikov denarno socialno pomoč prejema izplačano v gotovini na centrih za socialno delo, ob oceni, da je število oseb, ki prejemajo denarno socialno pomoč in so dolžniki po sklepih o izvršbi, bistveno več.

Opisano ne velja le za denarno socialno pomoč, ki je posebej izpostavljena, temveč za vse prejemke, ki so izvzeti iz izvršbe po 101. členu ZIZ, kar je po mnenju predlagatelja v nasprotju z ustavnim načelom socialne države. Prav tako je nesprejemljivo, da se za poplačilo nadomestila za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju poseže na minimalni varovani znesek, ki ga glede t. i. stalnih denarnih prejemkov (plača, pokojnina in drugi) določa 102. člen ZIZ.

Problematika veteranskega dodatka

Pravica do veteranskega dodatka je ena izmed pravic vojnih veteranov pod pogoji Zakona o vojnih veteranih (ZVV)¹⁰. Vojni veteran ima pravico do veteranskega dodatka, ko dopolni 55 let starosti ali je pri njem nastala trajna popolna izguba delovne zmožnosti, če delež prejemkov na družinskega člana ne dosega osnove za veteranski dodatek. Mesečni znesek veteranskega dodatka se določi v odstotku od razlike med osnovo in deležem prejemkov na družinskega člana in znaša od 100 do 60 % razlike za različne kategorije vojnih veteranov (10. člen). O upravičenosti do veteranskega dodatka na prvi stopnji odloča upravna enota (prvi odstavek 22. člena), sredstva zanj pa se zagotavljajo iz državnega proračuna (prvi odstavek 33. člena). Kot izhaja iz zakonodajnega gradiva, je temeljni namen veteranskega dodatka zagotoviti socialno

⁹ Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13 in 99/13.

¹⁰ Uradni list RS, št. 59/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 101/06 – odl. US, 40/12 – ZUJF in 32/14.

varnost tistim vojnim veteranom, ki imajo nižji premoženjski status¹¹. Veteranski dodatek znaša maksimalno 497,15 eura.

Med taksativno navedenimi prejemki, ki so po 101. členu ZIZ izvzeti iz izvršbe, ni veteranskega dodatka, enako pa je veljalo tudi po ureditvi pred uveljavitvijo ZIZ-J. Prav tako veteranski dodatek ni in tudi pred uveljavitvijo novele ZIZ-J ni bil v 102. členu ZIZ (izrecno) določen kot prejemek, na katerega je izvršba omejena, izvrševalci sklepov in sodišča pa so ta prejemek očitno v preteklosti obravnavali po 102. členu ZIZ kot prejemek, na katerega je izvršba omejena¹², medtem ko je po uveljavitvi novele ZIZ-J postalo sporno, ali se lahko pri izvrševanju sklepov o izvršbi poseže na veteranski dodatek.

Sodišče prve stopnje je že zavzelo stališče, da za veteranski dodatek velja omejitev izvršbe po 137. členu ZIZ v povezavi s 102. in 128. členom ZIZ. Pri odločanju o pritožbi se sicer višje sodišče do vprašanja ni opredelilo, saj je odločbo prve stopnje razveljavilo zaradi absolutno bistvene kršitve postopka (sklep Višjega sodišča v Celju, II IP 47/2013). Drugo sodišče prve stopnje je v eni od zadev, v kateri je prišlo do izvršbe na veteranski dodatek, ob obravnavi zahteve stranke za odpravo nepravilnosti zavzelo drugačno stališče, prekinilo postopek izvršbe in vložilo zahtevo za oceno ustavnosti ZIZ. Upravičeni predlagatelj je v zahtevi za oceno ustavnosti navedel, da je ureditev v ZIZ, ki ureja prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti (101. člen) oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen), v neskladju z Ustavo RS, saj med prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti oziroma je izvršba nanje omejena, ni uvrščen tudi denarni prejemek iz naslova veteranskega dodatka.

Predlagatelj sicer meni, da je zaradi določbe 128. člena ZIZ, ki se z novelo ZIZ-J ni spreminjala in po kateri se določbe tega zakona, ki urejajo izvršbo na plačo, »smiselno uporabljajo tudi za izvršbo na pokojnino, nadomestilo plače, prejemke iz naslova začasne brezposelnosti in druge stalne denarne prejemke«, po veljavni ureditvi treba upoštevati omejitve izvršbe, določene v 102. členu ZIZ, tudi pri veteranskem dodatku, saj gre za »drug stalni prejemek«. Kljub temu pa zaradi različnih razlag in glede na opisano naravo in maksimalno višino tega prejemka v predlogu zakona predlaga jasno ureditev tako, da ni nobenega dvoma, da na veteranski dodatek ni možno poseči, razen v primeru izvršbe za izterjavo zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, in sicer do polovice teh prejemkov.

Enkratni prejemek ob namestitvi otroka v rejniško družino

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD)¹³ je z zadnjo novelo uvedel možnost, da se rejniku dodeli enkratni prejemek v višini enkratnega prejemka za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center za socialno delo oceni, da je ob prvi namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka. Prva namestitvev otroka v rejniško družino lahko za rejnika pomeni precejšnje finančno obremenitev, tovrstni prejemek pa je namenjen izključno nakupu oblačil, obutve, opreme ipd. za otroka. Ker otroci po Ustavi RS uživajo posebno varstvo, Vlada Republike Slovenije meni, da gre za prejemek, ki ga je treba izvzeti iz izvršbe.

Zaveza v socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016: ureditev izvršbe tako, da ni možno poseči na minimalno neto plačo

¹¹ Predlog zakona o vojnih veteranih, prava obravnava, EPA 477, Poročevalec Državnega zbora št. 2/94, str. 9.

¹² Ta je do uveljavitve ZIZ-J določal, da je »na plačo, pokojnino, nadomestilo plače, odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti, prejemke iz naslova začasne brezposelnosti ter plačila za delo obsojencev v kazenskih zavodih« mogoče seči v skladu z omejitvami, ki jih določa 101. člen ZIZ. Po uveljavitvi ZIZ-J je določeno, da je »na dolžnikove denarne prejemke, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti« mogoče seči v skladu z omejitvami, določenimi v tem členu.

¹³ Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl. US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2 in 109/12.

Med ukrepi, predvidenimi na področju »Pravna varnost/država« v Socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016, je tudi sprememba ZIZ na način, da z izvršilnim sredstvom ni možno poseči pod minimalno plačo, zmanjšano za davke in prispevke.

ZIZ je pred uveljavitvijo ZIZ-J v 1. točki prvega odstavka 102. člena določal:

»Na plačo, pokojnino, nadomestilo plače, odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti, prejemke iz naslova začasne brezposelnosti ter plačila za delo obsojencev v kazenskih zavodih, je mogoče seči:

1. za denarne terjatve, razen za terjatve, navedene v 2. točki tega odstavka, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini minimalne plače, zmanjšane za plačilo davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvo, za dodelitev denarne socialne pomoči;«.

Z ZIZ-J je bila navedena določba spremenjena tako, da zdaj določa:

»Na dolžnikove denarne prejemke, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti je mogoče seči:

1. za denarne terjatve, razen za terjatve, navedene v 2. točki tega odstavka, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini 70 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči;«.

Po ureditvi pred uveljavitvijo ZIZ-J je bil kot meja minimalnega denarnega zneska, na katerega z izvršbo ni možno poseči, določen znesek v višini minimalne plače, zmanjšane za plačilo davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost, torej znesek v višini minimalne neto plače. Minimalni varovani znesek je bil torej odvisen od: prvič – zneska minimalne plače, torej zneska minimalne (bruto) plače, ki je določen z Zakonom o minimalni plači in je za vse dolžnike v Republiki Sloveniji enak, in drugič – ustreznega zmanjšanja zneska minimalne bruto plače za plačilo davkov in obveznih prispevkov, ki je odvisen od dolžnikovih osebnih okoliščin in torej ni enak za vse dolžnike.

Okoliščine, ki vplivajo na odmero davkov in prispevkov, so nekaterim izvrševalcem sklepov (na primer delodajalcu) znane, vendar pa sklepe o izvršbi izvršujejo tudi drugi subjekti, na primer banke, ki pa jim te okoliščine niso znane. Iz tega razloga sta Banka Slovenije in Združenje bank Slovenije v preteklosti večkrat opozarjala na nezavidljiv položaj izvrševalcev sklepov, ki niso delodajalci, pa tudi na neenotnost ureditve glede omejitev in izvzetij iz izvršbe po ZIZ in ZDavP-2. Kot že omenjeno, je Vlada Republike Slovenije pri pripravi in sprejemu predloga ZIZ-J sledila navedenim opozorilom, saj jih je ocenila kot utemeljene, ter hkrati presodila, da za različno obravnavanje položaja dolžnika glede omejitev in izvzetij iz izvršbe v davčni in civilni izvršbi ni nobenega stvarnega razloga, zato je skušala ureditvi čim bolj poenotiti. Namen, zasledovan s spremembo 102. člena ZIZ, je bil torej ureditev omejitve izvršbe po ZIZ čim bolj približati ureditvi omejitev, ki velja v davčni izvršbi (160. člen ZDavP-2¹⁴).

¹⁴ Ta že dalj časa določa enak minimalni varovani znesek, kot je bil določen z ZIZ-J, in sicer znesek v višini 70 % minimalne (bruto) plače.

Iz opisanih razlogov je po uveljavitvi ZIZ-J kot meja minimalnega denarnega zneska, na katerega z izvršbo ni možno poseči, določen znesek v višini 70 % minimalne plače¹⁵ (brez dostavka »zmanjšane za ...«), torej znesek v višini 70 % minimalne bruto plače. Ta znesek je za vsakega dolžnika v Republiki Sloveniji enak in je odvisen le od vsakokratne višine minimalne (bruto) plače, kot je določena v skladu z Zakonom o minimalni plači. Ta od 1. januarja 2015 dalje znaša 790,73 eura, kar pomeni, da je minimalni varovalni znesek, ki mora trenutno ostati dolžniku in na katerega se z izvršbo ne sme poseči, 70 % tega zneska, torej 553,51 eura.

Upoštevajoč veljavno lestvico in olajšave za leto 2015 v skladu s Pravilnikom o določitvi davčne olajšave in lestvice za odmero dohodnine za leto 2015¹⁶ znaša delež dohodnine in prispevkov za socialno varnost delojemalca v minimalni plači skupaj 24 %. Pri tem je za izračun navedene obremenitve pri zavezancu upoštevana le splošna olajšava oziroma dodatna splošna olajšava v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino.

Dejstvo pa je, da so davčni ukrepi, ki so bili sprejeti na področju dohodnine (sprememba davčne lestvice, uvedba dodatne splošne olajšave za najnižje dohodke itd.), vplivali na zniževanje obremenitve. V spodnji preglednici so prikazani izračuni obremenitve z dohodnino in prispevki za socialno varnost v minimalni plači. Razvidno je, da je tako obremenitev v letu 2002 znašala okoli 31 %, z leti pa se je ta delež postopno zniževal in tako za leto 2015 znaša okoli 24 %.

Tabela: Pregled obremenitve dohodnine in prispevkov za socialno varnost delojemalca v minimalni plači po posameznih letih

Izhodišča:

- za posamezno leto je upoštevana veljavna višina minimalne plače;
- za posamezno leto so upoštewane lestvica in davčne olajšave, kot so bile določene v posameznem letu s pravilnikom, ki določa davčne olajšave in lestvico za odmero dohodnine.

Leto	Dohodnina in prispevek za socialno varnost delojemalca v bruto dohodku
2002	31 %
2003	31 %
2004	31 %
2005	28 %
2006	28 %
2007	28 %
2008	25 %
2009	23 %
2010	23 %
2011	24 %
2012	23 %
2013	23 %

¹⁵ V primeru izvršbe zaradi izterjave terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, velja za dolžnika strožja ureditev, saj mu mora ostati najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače.

¹⁶ Uradni list RS, št. 94/14.

2014	24 %
2015	24 %

Glede na to, da prikazano pokaže, da se ob veljavni ureditvi lahko z izvršbo poseže na minimalno »neto« plačo, predlagatelj ocenjuje, da je treba ureditev ustrezno spremeniti tako, da to ne bo mogoče, čemur se je Vlada Republike Slovenije zavezala tudi v Socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016.

Uveljavljanje višjih omejitev zaradi vzdrževanih družinskih članov

Po veljavni ureditvi 102. člena ZIZ se minimalni znesek, ki mora ostati dolžniku po izvršbi (70 % oziroma 50 % minimalne plače), poveča, če dolжник preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, in sicer se poveča za znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolжник, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči. Izvrševalci sklepov o izvršbi (dolžnikovi dolžniki) morajo sicer omejitve upoštevati, vendar pa pogosto nimajo podatkov o vzdrževanih družinskih članih oziroma teh podatkov niso pristojni pridobivati.

Z novelo ZIZ-J je bil v 102. členu zato na novo urejen postopek izkazovanja dejstva, da dolжник preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu. Določeno je bilo, da so dodatne omejitve glede vzdrževanih družinskih članov lahko upoštevane le, če jih dolжник izkaže z javno ali po zakonu overjeno listino oziroma tako, da vloži ugovor zoper sklep o izvršbi in o tem odloči sodišče.

Dolжник lahko predloži vsako javno listino, s katero lahko izkaže dolžnost preživljanja po zakonu. Takšna lista je na primer izpisek iz matičnega registra o rojstvu, iz katerega izhaja, da je dolжник eden od staršev mladoletnega otroka, če seveda ne gre za istega otroka, ki je po sklepu o izvršbi preživninski upravičenec, pa tudi na primer odločba o otroškem dodatku, odločba o denarni socialni pomoči, odločba o znižanju plačila vrtca in druge odločbe, izdane na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev¹⁷ (ZUPJS). Določba 10. člena ZUPJS, ki določa osebe, ki se v postopku uveljavljanja pravic iz javnih sredstev štejejo v družino poleg vlagatelja, temelji na definiciji, ki jo daje Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR)¹⁸, zato se lahko kot »javna lista o vzdrževanih družinskih članih« upoštevajo vse odločbe, izdane na podlagi ZUPJS. Odločbe o otroškem dodatku, denarni socialni pomoči, varstvenem dodatku, državni štipendiji, znižanju plačila vrtca, dodatni subvenciji malice za učence in dijake, subvenciji kosila za učence, oprostitvi plačil socialnovarstvenih storitev, prispevku k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvenciji najemnine, pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravici do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje dajejo zadostno podlago za upoštevanje oseb kot vzdrževanih družinskih članov, saj iz obrazložitve navedenih odločb izhaja, katere osebe so bile upoštevane kot družinski člani.

Po uveljavitvi novele ZIZ-J so se pojavila stališča¹⁹, da mora preživljanje družinskih članov v vsakem primeru, torej tudi v primeru izkazovanja z javno listino, dolжник uveljavljati pri sodišču, in ne pri izvrševalcu sklepa o izvršbi. Sodišče na podlagi vloge izda sklep, zoper katerega lahko obe stranki vložita pritožbo.

¹⁷ Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13 in 14/15 – ZUUJFO.

¹⁸

Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US in 84/12 – odl. US.

¹⁹ Mag. Anja Drev in Katja Klug, Uveljavljanje upravičenosti do višje omejitve iz naslova preživljanja drugih oseb po noveli ZIZ-J, Pravna praksa, 2014, št. 31–32.

Predlagatelj meni, da bi takšna ureditev oziroma razlaga veljavne ureditve pomenila nepotrebno obremenjevanje sodišč. Obenem ocenjuje, da je ureditev, ki je veljala do uveljavitve novele ZIZ-J, torej da so se nepravilnosti pri upoštevanju omejitev uveljavljale z zahtevo za odpravo nepravilnosti po 52. členu ZIZ, ustrežnejša kot pa uveljavljanje z ugovorom. Glede na navedeno so predlagane spremembe tudi v tem delu.

Omejitve izvršbe v primeru, ko dolžnik prejme prejemke za več mesecev skupaj

Po veljavni ureditvi na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizaciji za plačilni promet iz naslova prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe (101. člen), oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen), ni mogoče seči z izvršbo, kolikor gre za prejemke, nakazane za tekoči mesec, oziroma je mogoče seči le z upoštevanjem omejitev za tekoči mesec (137. člen ZIZ)

S to ureditvijo se v interesu učinkovite izvršbe določa, da se v primeru, ko sredstva, na katera z izvršbo ni možno poseči, »ležijo« na računu dlje od enega meseca, obravnavajo kot prihranek in jih je možno zarubiti. V tem delu predlagatelj ureditev ocenjuje kot ustrezno.

Kot problematična pa se izkaže ureditev v primeru, ko dolžnik v tekočem mesecu prejme prejemke za več mesecev skupaj.

V praksi se namreč pojavljajo primeri, ko upravičenci večkrat prejmejo prejemke za več mesecev skupaj iz razlogov, ki niso odvisni od njih, na primer prejmejo plačo z zakasnitvijo zaradi slabe solventnosti delodajalca, tudi zaradi daljših postopkov pri odločanju o pravicah – na primer izpolnitev pogojev za upokojitve in višina pokojnine, nadomestila na zavodu za zaposlovanje. Po veljavni zakonodaji (137. člen ZIZ) mora banka v teh primerih poseči na prilive, ki niso nakazani za tekoči mesec, kar ni socialno pravično, zato je takšno ureditev nujno treba spremeniti.

Če vzamemo za primerjavo dva dolžnika, pri katerih se izterjuje navadna terjatev, nimata vzdrževanih družinskih članov in prejemata plačo, ki je malo nad minimalnim varovanim zneskom, ki ga zagotavlja ZIZ (70 % minimalne plače). Prvi dolžnik na primer tri mesece redno prejema plačo, ker mu mora po izvršbi za vsak mesec ostati zakonski minimum, lahko torej v treh mesecih razpolaga z vsemi tremi zneski v višini 70 % minimalne plače. Dolžniku so bila v času teh treh mesecev zagotovljena sredstva za preživetje. Drugi dolžnik pa plače ne prejema redno in jo prejme z zakasnitvijo, za tri mesece skupaj. V tem času torej ni imel sredstev za preživetje, banka pa mu mora poseči na prejemke tako, da mu ostane le en znesek v višini 70 % minimalne plače. Drugi dolžnik je v neenakopravnem položaju v primerjavi s prvim dolžnikom. V vmesnem času je bil prisiljen pridobiti sredstva za preživetje, če si je ta sredstva sposodil, pa jih ne bo mogel vrniti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Kljub temu da za urejanje področja sodne izvršbe pristojno Ministrstvo za pravosodje sicer pripravlja tudi nekatere druge rešitve, ki so potrebne na tem področju in bodo v kratkem posredovane v javno razpravo in strokovno usklajevanje, pa je Vlada Republike Slovenije ocenila, da je potrebna čimprejšnja ureditev problematike, izpostavljene v oceni stanja in razlogih za sprejem tega zakona. Zato je sprejela ta predlog zakona, s katerim se zasleduje en sam cilj, in sicer uresničitev ustavnega načela socialne države v postopku izvršbe z odpravo pomanjkljivosti veljavne ureditve, ki so se pokazale po uveljavitvi zadnje novele ZIZ-J.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na enakih načelih kot veljavni ZIZ.

2.3 Poglavitne rešitve

Uresničitev ustavnega načela socialne države v postopku izvršbe z odpravo pomanjkljivosti veljavne ureditve, ki so se pokazale po uveljavitvi zadnje novele ZIZ-J, se zasleduje z naslednjimi predlaganimi rešitvami:

- omejitev stroškov izvrševalcev sklepa o izvršbi v primeru nerubljivih prejemkov,
- sprememba ureditve omejitve izvršbe tako, da je minimalni varovani znesek, ki mora dolžniku ostati v primeru izvršbe, znesek, ki ni nižji od minimalne neto plače (izpolnitev zaveze iz Socialnega sporazuma),
- omejitev izvršbe na veteranski dodatek tako, da je možno nanj poseči le v primeru izvršbe za izterjavo terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal,
- izvzetje enkratnega prejemka ob namestitvi otroka v rejniško družino iz izvršbe,
- izvzetje prejemkov dolžnika po Zakonu o urejanju trga dela iz izvršbe,
- jasnejša ureditev uveljavljanja višjih omejitev zaradi preživljanja družinskih članov ter
- sprememba ureditve omejitve izvršbe v primeru, ko dolžnik prejme prejemke za več mesecev skupaj.

Omejitev stroškov izvrševalcev sklepa o izvršbi v primeru nerubljivih prejemkov

Iz Ustave RS izhaja, da izvršba na plačo in druge prejemke dolžnika ne sme prizadeti v tolikšni meri, da bi bil ogrožen njegov eksistenčni minimum, saj bi bili s tem ogroženi njegova socialna varnost, dostojanstvo in tudi svoboda. Predlagatelj meni, da je v nasprotju z ustavnim načelom socialne države, da izvrševalec sklepa o izvršbi na podlagi pogodbenega razmerja za poplačilo stroškov, ki jih ima z izvršbo, »poseže« tudi na prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti (na primer na denarno socialno pomoč) in iz katerih upnik, ki razpolaga z izvršilnim naslovom, ne more biti poplačan. Prav tako je nesprejemljivo, da se za poplačilo nadomestila za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju poseže na minimalni varovani znesek, ki ga glede t. i. stalnih denarnih prejemkov (plača, pokojnina in drugi) določa 102. člen ZIZ.

Po predlagani ureditvi v novem 102.a členu zakona izvrševalec sklepa o izvršbi nadomestila za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju ne sme poravnati iz prejemkov, ki so po 101. členu ZIZ izvzeti iz izvršbe, oziroma glede prejemkov, na katere je izvršba omejena, iz zneska, na katerega po 102. členu ZIZ v nobenem primeru ni možno poseči (torej zneska, ki ne presega višine 70 % minimalne plače²⁰, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi zneska v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči).

Omejitev izvršbe na veteranski dodatek

Z namenom jasno urediti status veteranskega dodatka v izvršbi Vlada Republike Slovenije predlaga ureditev izpostavljene problematike tako, da ne bo nobenega dvoma, da na veteranski dodatek ni možno poseči, razen v primeru izvršbe za izterjavo zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal. Iz 2., 34. in 50. člena Ustave RS namreč izhaja, da izvršba na plačo in druge prejemke dolžnika ne sme prizadeti v tolikšni meri, da bi bil ogrožen njegov eksistenčni minimum, saj bi bili s tem ogroženi njegova socialna varnost, dostojanstvo in tudi svoboda (odločba Ustavnega sodišča, št. U-I-36/00).

²⁰ Ta se s predlogom zakona zvišuje na 76 %, kot bo predstavljeno v nadaljevanju.

Glede na to, da otroci po Ustavi RS uživajo posebno varstvo, Vlada RS ne predlaga, da se veteranski dodatek izvzame iz izvršbe po 101. členu ZIZ, temveč predlaga njegovo umestitev v tretji odstavek 102. člena, po katerem se že po veljavni ureditvi na nekatere druge primerljive prejemke sme poseči samo zaradi izterjave zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.

Izvzetje enkratnega prejemka ob namestitvi otroka v rejniško družino iz izvršbe

Iz razlogov, opisanih v oceni stanja, Vlada Republike Slovenije predlaga dopolnitev 10. točke 101. člena ZIZ, s katero se poleg oskrbnin po zakonu, ki ureja rejniško dejavnost (ki so iz izvršbe izvzete že po veljavni ureditvi), iz izvršbe izvzame tudi enkratni prejemek ob namestitvi otroka v rejniško družino.

Izpolnitev zaveze iz Socialnega sporazuma: sprememba ureditve omejitve izvršbe tako, da je minimalni varovani znesek, ki mora dolžniku ostati v primeru izvršbe, znesek ki ni nižji od minimalne neto plače

Predlagatelj ni naklonjen ponovni spremembi ureditve minimalnega zneska, ki mora dolžniku ostati pri izvršbi, na ta način, da se ponovno uveljavi ureditev, kot je veljala pred novelo ZIZ-J (torej sistem zagotavljanja minimalne »neto« plače). Zato zaradi izpolnitve zaveze iz Socialnega sporazuma za obdobje 2015–2016 predlaga ustrezen dvig minimalnega zneska, ki mora ostati pri izvršbi, z določitvijo ustreznega višjega odstotka minimalne bruto plače. Glede na preglednico, ki je prikazana v oceni stanja, je predlagan dvig varovanega zneska pri izterjavi t. i. navadnih terjatev s 70 na 76 % minimalne plače.

Glede varovanega zneska pri izterjavi t. i. privilegiranih terjatev (2. točka prvega, drugega in četrtega odstavka 102. člena in 2. točka drugega odstavka 135. člena ZIZ) pa Vlada Republike Slovenije predlaga, da ta ostane nespremenjen, torej 50 % minimalne (bruto) plače. Predlagatelj namreč ugotavlja, da je bilo razmerje med minimalnim varovanim zneskom pri izterjavi navadnih terjatev in minimalnim varovanim zneskom pri izterjavi t. i. privilegiranih terjatev (preživnine) z novelo ZIZ-J v primerjavi z ureditvijo, kot je veljala pred novelo ZIZ-J, spremenjeno v korist dolžnikov, ki so zavezani plačati t. i. privilegirane terjatve, in da se z ohranitvijo minimalnega zneska v višini 50 % minimalne plače vzpostavi enako razmerje, kot je veljalo pred novelo ZIZ-J.

Ureditev uveljavljanja višjih omejitev zaradi vzdrževanih družinskih članov

S predlagano spremembo 102. člena zakona se jasno določa, da mora dolžnik upravičenost do višje omejitve iz naslova vzdrževanja in preživljanja družinskih članov ali drugih oseb, ki jih mora dolžnik preživljati po zakonu, izkazovati pri izvrševalcu sklepa o izvršbi (banka, delodajalec), in ne pri sodišču. Določa se tudi, da se nepravilnosti pri upoštevanju omejitev uveljavljajo z zahtevo za odpravo nepravilnosti po 52. členu ZIZ, saj gre za nepravilnosti pri opravljanju izvršbe. Zahteva za odpravo nepravilnosti po 52. členu ZIZ je namreč tisto pravno sredstvo, ki se nanaša na odpravo nepravilnosti v fazi opravljanja izvršbe, torej v fazi dejanske realizacije izvršilnih dejanj, na voljo je obema strankama, tako upniku kot dolžniku. Pravni sredstvi, namenjeni odpravi nepravilnosti v fazi dovolitve izvršbe, pa sta ugovor in pritožba, kot to izhaja iz 9. člena ZIZ.

Spremembe omejitve izvršbe v primeru, ko dolžnik prejme prilive za več mesecev

S predlaganimi spremembami se zagotavlja, da lahko dolžniki, ki iz razlogov zunaj njihove pravne sfere, ne prejmejo prilivov na bančni račun pravočasno, s temi razpolagajo, če so jih

prejeli za več obdobj naenkrat, in sicer za vsako obdobje z zneskom, s katerim bi lahko razpolagali, če bi ga dobili v mesecu, v katerem so bili upravičeni do njega.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za proračun in druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v Proračunu Republike Slovenije.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

5.2 Prikaz ureditve v treh državah članicah Evropske unije

Nemčija

Postopek izvršbe in zavarovanja je v Nemčiji urejen zlasti v osmi knjigi Civilnega postopnika (Zivilprozessordnung²¹ – ZPO), tj. v paragrafi od 704 do 945. Poleg navedenega predpisa postopek izvršbe ureja tudi Zakon o prisilni javni dražbi in prisilni upravi (Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung²² – ZVG), ki ureja prisilno javno dražbo in prisilno upravo nepremičnin ter prisilno javno dražbo ladij in letal.

Izvetja in omejitve izvršbe na plačo, pokojnino in druge podobne stalne prejemke, ki so dolžnikov pretežni ali glavni vir zaslužka pri izvršbi denarne terjatve proti dolžniku, ki je fizična oseba, določajo paragraf 850 in nadaljnji paragrafi ZPO. Omejitev izvršbe se poveča, če dolžnik vzdržuje osebe, ki jih je dolžan preživljati. Zaščitene kategorije prejemkov so opredeljene v paragrafu 850 ZPO, prejemki, ki so v celoti izvzeti iz izvršbe, so opredeljeni v paragrafu 850a ZPO, dodatne kategorije prejemkov, na katere se lahko poseže le pod določenimi pogoji, pa so določene v paragrafu 850b ZPO. Na zaščitene dohodke iz paragrafa 850 se lahko z izvršbo poseže le, če presegajo prag, ki je opredeljen v paragrafu 850c. ZPO določa mehanizem za spremembe tega praga, ki je trenutno postavljen na 1.045,04 eura za posameznega dolžnika in se poveča za 393,30 eura za prvo vzdrževano osebo ter 219,12 eura za nadaljnje vzdrževane osebe. Dolžnik lahko zaprosi, da se eden od njegovih računov opredeli kot račun, ki je izvzet iz izvršbe. Sredstva na tem računu so izvzeta iz izvršbe do zneska, ki ustreza pragu iz paragrafa 850c.

Nemške banke zaradi odločitve Zveznega vrhovnega sodišča (Bundesgerichtshof, v nadaljevanju BGH), v sodbi z dne 18.5.1999 - Az. XI ZR 219/98 in z dne 19.10.1999 - Az. XI ZR

²¹ Zivilprozessordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202 (2006 I S. 431) (2007 I S. 1781)), die zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 5. Dezember 2012 (BGBl. I S. 2418) geändert worden ist.

²² Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 310-14, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 6 des Gesetzes vom 7. Dezember 2011 (BGBl. I S. 2582) geändert worden ist.

8/99) ne smejo zaračunavati pristojbine za izvršitev posameznega naloga izvršbe, ker so za izvršitev zakonsko zavezane. Hkrati iz sodb izhaja, da je zaračunavanje pristojbine za obdelavo naloga izvršbe nezdružljivo z bistvenimi temeljnimi načeli pravne ureditve ter, da k načelu dispozitivnosti spada tudi zaveza vsakega posameznika, da izpolni svoje pravne obveznosti, ne da bi zato zahteval posebno plačilo. Če v zakonu ni predvideno povračilo stroškov, se ti stroški ne morejo prenesti na tretje osebe s splošnimi pogoji. Pristojbine se lahko zahtevajo le za storitve, ki imajo podlago v pravnem poslu. Vsaka ureditev zaračunavanja v splošnih pogojih, ki se ne nanaša na storitev, temveč na plačilo izpolnitve zakonske obveznosti, je v nasprotju z ustaljeno sodno prakso ter v nasprotju z zakonodajo. Hkrati BGH ponavlja, da take pristojbine ne zagotavljajo storitve za dolžnika na podlagi pravnega posla, temveč banke delujejo v prvi vrsti v lastnem interesu za izpolnitev svojih zakonskih obveznosti.

Avstrija

Postopek izvršbe in zavarovanja je v Avstriji urejen v Izvršilnem postopniku iz leta 1896 (Exekutionsordnung²³ – EO); glede vprašanj, ki z EO niso urejena, se uporablja Civilni postopnik – Zivilprozessordnung (paragraf 78 EO). Postopek izvršbe je sodni postopek, za katerega so pristojna okrajna sodišča (Bezirksgerichte, paragraf 17 EO). Enako kakor v Sloveniji je postopek izvršbe razdeljen na dve fazi, tj. fazo dovolitve in fazo izvedbe izvršbe.²⁴

V primeru izvršbe na denarne terjatve določenih sredstev ni mogoče zaseči, redni dohodki in plačila pokojnine pa se lahko zarubijo v omejenem obsegu. Del, ki ga ni mogoče zarubiti, je odvisen od višine plačil in števila preživninskih obveznosti dolžnika.

Francija

V Franciji je iz izvršbe na banki izvzet fiksni znesek 514 eurov. Ta znesek je enak prejemku aktivne solidarnosti, ki je namenjen osebam brez zaslužka oziroma tistim z nizkimi prejemki. Pri izvršbi na plačo je slednja razdeljena na tri dele – v prvem delu, ki znaša 514 eurov, na plačo ni mogoče poseči, v drugem delu je na plačo mogoče poseči pod določenimi pogoji – če gre za izvršbo preživninske in podobnih terjatev, v tretjem delu pa je plača rubljiva. Prispevki socialne narave so iz izvršbe izvzeti, vendar mora dolžnik dokazati njihovo naravo.

Portugalska

Portugalski Zakon o civilnem postopku določa, da se z izvršbo ne sme poseči na dve tretjini plače in drugih stalnih prejemkov, pa tudi prejemkov socialne narave. Znesek, ki ostane dolžniku pri izvršbi, ne sme biti nižji od nacionalne minimalne plače, če dolžnik ne prejema drugih prejemkov, in hkrati ne sme biti višji od treh nacionalnih minimalnih plač. V primeru izvršbe preživninske terjatve je izvršba omejena na znesek socialne pokojnine. Pri izvršbi na sredstva pri banki ni dovoljeno poseči na znesek nacionalne minimalne plače. Sodišče upošteva naravo terjatve ter potrebe dolžnika in njegove družine in lahko izjemoma na dolžnikovo zahtevo za določeno obdobje zmanjša rubljivi del prihodkov oziroma jih za največ eno leto v celoti izvzame iz izvršbe.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

²³ Gesetz vom 27. 5. 1896, RGBI 1896/79, über das Exekutions- und Sicherungsverfahren, nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 33/2013.

²⁴ Johannes Wetzelsberger v Vesna Rijavec, Wolfgang Jelinek, Wolfgang Brehm (ur.): Erleichterung der Zwangsvollstreckung in Europa, Nomos, Baden-Baden, 2012, str. 232.

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona nima posledic na tem področju.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Predlog zakona nima posledic na tem področju.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog zakona nima posledic na tem področju.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic na tem področju.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

S predlogom zakona se uresničuje ustavno načelo socialne države.

Država mora v okviru uresničevanja ustavnega načela socialne države vsakomur zagotavljati možnost za dostojno življenje. To pa najprej pomeni zagotavljanje določenih minimalnih pogojev za preživetje. V skladu odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-339/98 z dne 14. 10. 1998, zakonodajalec pri ureditvi izvršilnega postopka ni dolžan zagotoviti ravnovesja položajev strank, ampak se prvenstveno upošteva interes upnika, vendar pa mora kljub temu upoštevati, da iz ustavnega načela socialne države (2. člen Ustave RS) ter iz pravice do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave RS) izhaja, da izvršba ni dovoljena na stvareh, ki so nujne za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb dolžnika in oseb, ki jih ta preživlja.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic na tem področju.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam s seminarji, sodnikom v okviru sodniških šol, širši javnosti pa s spletno predstavitvijo.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Spremljanje izvajanja predpisa bo zagotovljeno predvsem s spremljanjem odzivov organov, ki izvajajo predpis, ter drugih deležnikov, ki so vključeni v postopke, ki jih predpis ureja.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Datum objave na spletni strani Ministrstva za pravosodje: 28. 4. 2015

Datum objave na Državnem portalu Republike Slovenije e-uprava v rubriki e-demokracija: 28. 4. 2015

Predstavniki zainteresirane javnosti se na objavo na spletnih straneh niso odzvali.

Poleg objave na spletnih straneh je bilo gradivo dne 28. 4. 2015 posebej posredovano v strokovno usklajevanje Odvetniški zbornici Slovenije, Gospodarski zbornici Slovenije, Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, Trgovinski zbornici Slovenije, Zbornici izvršiteljev Slovenije, Združenju bank Slovenije, Banki Slovenije, Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije, Združenju delodajalcev Slovenije in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pripombe so podali:

Združenje delodajalcev Slovenije (ZDS) je v dopisu z dne 7. 5. 2015 posredovalo mnenje, da je treba določbe ZIZ, ki se nanašajo na omejitev izvršbe, spremeniti in jasneje in bolj nedvoumno določiti, na katere prejemke iz delovnega razmerja delodajalec z izvršbo lahko poseže, medtem ko konkretnega predloga ni podalo. Predlagatelj meni, da je ureditev glede prejemkov, na katere je izvršba po 102. členu ZIZ omejena, po uveljavitvi novele ZIZ-J, ki je v tem delu v celoti prevzela že kar nekaj časa veljavno ureditev v Zakonu o davčnem postopku, povsem jasna.

ZDS je podalo tudi pripombo k predlagani spremembi glede izkazovanja upravičenosti do višje omejitve izvršbe v primeru vzdrževanih družinskih članov, in sicer da predlagana dolžnost delodajalca, da obvešča sodišče, da je upošteval višjo omejitev iz tega naslova, pomeni dodatno administrativno breme za delodajalca, zlasti za tistega z večjim številom zaposlenih. Pripombo je predlagatelj upošteval, tako da prvotno predvidena obveznost izvrševalcev sklepov v predlogu zakona ni določena.

Predloga ZDS, da se določi, da mora dolžnik upravičenost do višje omejitve zaradi vzdrževanja družinskih članov v vsakem primeru uveljavljati pri sodišču, predlagatelj ni sprejel iz razloga smotrnosti, saj je delodajalec tisti, ki že v zvezi z drugimi pravicami iz delovnega razmerja običajno razpolaga s podatki o tem, katere družinske člane vzdržuje pri njem zaposleni delavec (odmera akontacije dohodnine, letni dopust).

Na prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti po 101. členu ZIZ ter na zakonske omejitve izvršbe iz 102. člena ZIZ morajo paziti izvrševalci sklepov o izvršbi – dolžnikovi dolžniki (organizacija za plačilni promet, delodajalec, izplačevalec pokojnine in drugi izplačevalci prejemkov, ki so iz izvršbe izvzeti, ali je izvršba nanje omejena) po uradni dolžnosti²⁵. V okviru upoštevanja omejitev izvršbe pa sodi tudi upoštevanje višjega zneska, če dolžnik preživlja osebo, ki jo je dolžan preživljati po zakonu. Iz navedene sodne prakse izhaja, da so izvrševalci sklepov že ves čas (tudi pred uveljavitvijo novele ZIZ-J) dolžni omejitve upoštevati po uradni dolžnosti, torej ustrezno upoštevati tudi dodatno določeno omejitev zaradi preživljanja vzdrževanih družinskih članov, če je seveda dolžnik to uveljavljal in izkazal. Ker pa način izkazovanja preživljanja vzdrževanih družinskih članov ni bil v zakonu določen, je bila z novelo ZIZ-J v 102. členu dodana določba, s čim in na kakšen način dolžnik to izkaže. Iz razlogov, ki so natančno pojasnjeni v predlogu zakona, Vlada RS predlaga spremembo te ureditve tako, da ni nobenega dvoma, da je dolžnik tisti, ki mora izkazati, da preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, in to z javno listino, ki jo predloži izvrševalcu sklepa.

²⁵ Tako na primer VSC sklep I lp 344/2011, VSC sklep I lp 716/2009, VSC sklep I lp 269/2007, VSK sklep II Cp 1389/2005.

Kot je navedeno v obrazložitvi predloga zakona, je javna listina tista listina, ki jo v predpisani obliki izda državni organ v mejah svoje pristojnosti, in listina, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom. Javna listina dokazuje resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa. Javna listina, s katero lahko dolžnik izkazuje dolžnost preživljanja po zakonu, je na primer izpisek iz matičnega registra o rojstvu, iz katerega izhaja, da je dolžnik eden od staršev mladoletnega otroka, če seveda ne gre za istega otroka, ki je po sklepu o izvršbi preživninski upravičenec, pa tudi na primer odločba o otroškem dodatku, odločba o denarni socialni pomoči, odločba o znižanju plačila vrtca in druge odločbe, izdane na podlagi ZUPJS. Določba 10. člena ZUPJS, ki določa osebe, ki se štejejo v družino poleg vlagatelja, v postopku uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, temelji na definiciji, ki jo daje ZZZDR, zato se lahko kot »javna listina o vzdrževanih družinskih članih« upoštevajo vse odločbe, izdane na podlagi ZUPJS.

Glede na to, da so izvrševalci sklepov o izvršbi po samem zakonu dolžni upoštevati omejitve izvršbe, se s predlagano ureditvijo v tem delu ne določa kakšna nova obveznost izvrševalcev sklepov o izvršbi. Drugačna ureditev, po kateri bi moralo v vsakem primeru posebej odločati sodišče, bi po mnenju predlagatelja predstavljala povsem nepotrebno obremenjevanje sodišča. Tako dolžnik kot upnik pa imata vedno možnost vložiti zahtevo za odpravo nepravilnosti pri opravljanju izvršbe (52. člen ZIZ) in na ta način doseči presojo sodišča.

Banka Slovenije (BS) je z dopisom z dne 8. 5. 2015 podala pripombe k predlaganemu novemu 102.a členu, s katerim se omejuje nadomestilo izvrševalca sklepa o izvršbi v primeru nerubljivih prejemkov. Načelno je podprla predloge za drugačno ureditev in statusa stroškov bank pri izvajanju izvršbe, vendar pa meni, da predlog zakona te problematike ne bo rešil na ustrezen način, saj bodo banke dolžnikom, na katere se nanaša predlagana določba, zelo verjetno zapirale račune ali pa bodo podale veliko število predlogov za izvršbo za poravnavo neplačanih nadomestil, s čimer bodo obremenile sodišča z novimi zadevami, nenazadnje pa bodo obremenile tudi dolžnika, ki bo moral plačati nadomestilo bankam skupaj z zamudnimi obrestmi in stroški izvršbe. BS je zato namesto predlagane rešitve predlagala dve možni rešitvi, in sicer da bi se bančni stroški šteli kot izvršilni stroški, ki bi jih upnik moral že v predlogu predlagati in obenem zagotoviti predujem, ali pa da bi se oblikovala rešitev za neposredno izplačilo socialnih prejemkov, na primer z oblikovanjem socialnih računov, kar bi bila po mnenju BS boljša rešitev.

Tudi Združenje bank Slovenije (ZBS) je v dopisu z dne 8. 5. 2015 v zvezi s predlaganim novim 102.a členom predlagalo, da se stroški organizacije za plačilni promet poplačajo kot stroški izvršbe ter da upnik založi predujem zanje.

Predlagatelj predloga BS in ZBS, da bi se bančni stroški šteli kot izvršilni stroški, ki bi jih moral že v predlogu predlagati upnik in zagotoviti predujem, ni mogel sprejeti. ZIZ v 28. členu določa, da izvršilne stroške plača najprej upnik, dolžnik pa mu mora na njegovo zahtevo povrniti stroške, ki jih je imel z izvršbo. V primeru, ko so dolžniki prejemniki sredstev, ki so izvzeta iz izvršbe, je povrnitev stroškov upniku manj verjetna. Plačilo predujma za predmetne stroške bi tako predstavljalo vsaj začetno, pogosto pa tudi dokončno finančno obremenitev upnika, poleg tega pa bi pomenilo tudi časovni zastoj v postopku izvršbe, pri čemer je treba upoštevati, da z izvršbo država upniku zagotavlja dokončno uresničitev njegove pravice do sodnega varstva in se torej izvršba vodi v interesu upnika. Taka ureditev bi bila tudi nesistemska, ker ZIZ stroškov drugih izvrševalcev sklepa o izvršbi, z izjemo izvršitelja, ne priznava kot izvršilnih stroškov, kar je tudi prav, saj je pri izvršiteljih položaj popolnoma drugačen kot pri drugih izvrševalcih sklepov o izvršbi. Izvršitelji opravljajo neposredna dejanja izvršbe in zavarovanja kot svojo osnovno dejavnost in iz drugih virov ne prejemajo prihodkov, za razliko od drugih izvrševalcev sklepov o izvršbi (banke, delodajalci), katerim izvrševanje sklepov o izvršbi ne predstavlja osnovnega vira

prihodka, ampak izpolnitev ene izmed obveznosti, ki jim jo naloži država, v tem primeru v interesu učinkovite izvrše zato, ker imajo ti subjekti neposreden dostop do dolžnikovih sredstev. V primeru, ko se na en dolžnikov račun pri banki izvršuje več sklepov o izvršbi, se izvršujejo po vrstnem redu, kot so pridobili pravico do poplačila (12. člen ZIZ). Če ni dovolj razpoložljivih sredstev, sklep upnika, ki je pridobil sklep o izvršbi kasneje, čaka, da bo poplačan upnik, ki je pridobil sklep o izvršbi pred njim. Banka nastopa kot izvrševalec sklepa o izvršbi, hkrati pa kot upnik glede plačila nadomestila, ki ga je s svojim komitentom pogodbeno dogovorila, s tem da po veljavni ureditvi banka poplača nadomestilo za izvrševanje sklepa o izvršbi tako, da prehitijo vse druge upnike na ta način, da poseže v socialni minimum dolžnika.

Tudi po uveljavitvi predlagane ureditve v 102.a členu bodo imele banke še vedno pogodbeno pravico do izplačila nadomestila, ki pa ga ne bodo mogle poplačati iz zneska, ki dolžniku zagotavlja preživetje. Banke bodo morale enako kot drugi upniki v izvršbi počakati, da bodo dolžnikova sredstva, ki jih prejema na račun, preseгла socialni minimum, ki ga varuje ZIZ.

V zvezi s predlogom, da bi se oblikovala rešitev za neposredno izplačilo socialnih prejemkov, na primer z oblikovanjem socialnih računov, pa pojasnjujemo, da je MDDSZEM že iskalo možnosti za rešitev, in ta trenutek že oblikuje komisijo za izvedbo postopka javnega naročanja zaradi uvedbe tako imenovanega socialnega računa, ki bo namenjen tistim prejemnikom prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe in ki nimajo odprtega računa pri nobeni banki, ali ga ne morejo odpreti. Predlagatelj meni, da je do oblikovanja socialnih računov, s katerimi bo problematika celovito in dokončno urejena, potrebna in nujna tudi ureditev, ki jo predvideva predlagani novi 102.a člen ZIZ.

Tudi Odvetniška zbornica Slovenije (OZS) v dopisu z dne 8.5.2015 glede nadomestila izvrševalca sklepa o izvršbi meni, da predlagana določba novega 102.a člena ni ustrezna, saj se bodo banke poplačale kljub tej določbi, šele nato pa bodo izvrševale čakajoče sklepe upnika, kar bo zožilo upravičenja upnikov. Riziko dolžnikov je, ali banka obračunava tudi nadomestilo za izvrševanje sklepov o izvršbi in kakšna je njegova višina, prav tako pa ni jasno, zakaj se banka iz teh sredstev lahko poplača stroške za vodenje računa. Predlagatelj pripombe ne sprejema in meni, da bo predlagana določba novega 102.a člena v skladu z ustavnim načelom socialne države preprečila, da bi banke poplačale nadomestilo za izvajanje dejanj izvršbe iz »nerubljivih« prejemkov po 101. in 102. členu ZIZ.

OZS poleg tega meni, da je določba, s katero se ureja problematika nakazila prejemkov, na katere je izvršba omejena, za več mesecev hkrati, presplošna. Predlagatelj nasprotno meni, da je določba dovolj določna in splošne pripombe k tej določbi ni mogel upoštevati.

OZS meni, da bi moral dolžnik upravičenost do višje omejitve zaradi vzdrževanja družinskih članov v vsakem primeru uveljavljati pri sodišču. Predlagatelj tudi te pripombe iz razlogov, navedenih pri pojasnilu k pripombam ZDS, ni upošteval.

OZS je podala tudi nekatere druge predloge za spremembo veljavne ureditve, ki niso predmet urejanja s tem predlogom zakona, zato bodo ti predlogi obravnavani v okviru naslednje novele ZIZ.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OPZS) je z dopisom z dne 8. 5. 2015 predlagala umestitev veteranskega dodatka v 102. člen ZIZ, v sklop prihodkov, ki so varovani z omejitvami izvršbe, kar je predlagatelj ustrezno upošteval.

OPZS je opozorila na neskladnost predlaganega besedila v petem odstavku 102. člena (upravičenost do višje omejitve iz naslova *vzdrževanja in preživljanja družinskih članov ali drugih oseb*) z dikcijo v veljavnem prvem, drugem in četrtem odstavku 102. člena (če dolžnik

preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu), kar je predlagatelj v predlogu zakona ustrezno upošteval. Prav tako je predlagatelj zaradi večje jasnosti sprejel predlog OPZS za oblikovanje prehodne določbe.

Predlagatelj pa se ne strinja s stališčem OPZS, da se je s predlaganim novim petim odstavkom 102. člena določa večja odgovornost za izvrševalce sklepa o izvršbi, saj morajo izvrševalci sklepov o izvršbi, kot je pojasnjeno v zvezi s pripombami ZDS, upoštevati višji znesek zaradi preživljanja po uradni dolžnosti že po veljavni ureditvi, predlagane spremembe pomenijo spremembo le v tem smislu, da ne bo nobenega dvoma glede izkazovanja preživljanja.

OZPS je podala tudi nekatere druge predloge za spremembo veljavne ureditve, ki sicer niso predmet te novele, zato bodo proučeni v okviru naslednje novele.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje
- Tina Brecej, državna sekretarka Ministrstva za pravosodje
- Andreja Lang, generalna direktorica Direktorata za zakonodajo s področja pravosodja

II. BESEDILO ČLENOV ZAKONA

1. člen

V Zakonu o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14 in 58/14 – odl. US) se v 101. členu 10. točka spremeni tako, da se glasi:

»10. oskrbnine in enkratni prejemki ob prvi namestitvi otroka v rejniško družino po zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti;«.

13. točka se spremeni tako, da se glasi:

»13. denarna sredstva, prejeta iz naslova aktivne politike zaposlovanja, vključevanja v storitvi za trg dela in zaradi iskanja zaposlitve po zakonu, ki ureja trg dela;«.

2. člen

V prvem, drugem in četrtem odstavku 102. člena se v 1. točki besedilo »70%« nadomesti z besedilom »76%«.

V prvem, drugem in četrtem odstavku se v 1. in 2. točki besedilo »po merilih, ki jo določa zakon« nadomesti z besedilom »po merilih, ki jih določa zakon«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Na prejemke vojnih invalidov iz naslova invalidnine, dodatka za posebno invalidnost in invalidskega dodatka ter na prejemke vojnih veteranov iz naslova veteranskega dodatka je mogoče seči z izvršbo samo za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, in sicer do polovice teh prejemkov.«.

Peti in šesti odstavek se spremenita tako, da se glasita:

»Upravičenost do višje omejitve iz naslova vzdrževanja in preživljanja družinskega člana ali druge osebe, ki jo je dolžan preživljati po zakonu, izkazuje dolžnik z javno listino pri izvrševalcu sklepa o izvršbi, kadar to ni mogoče, pa pred sodiščem z zahtevo za odpravo nepravilnosti pri opravljanju izvršbe, ki je prosta plačila sodne takse.

Na dolžnikove denarne prejemke se lahko poseže upošteva omejitve za tekoči mesec. Če dolžnik v tekočem mesecu prejme prejemke za več preteklih mesecev hkrati, mora izvrševalec sklepa o izvršbi upoštevati omejitve za vsak posamezen mesec.«.

3. člen

Za 102. členom se doda nov 102.a člen, ki se glasi:

»102.a člen

(Nadomestilo izvrševalca sklepa o izvršbi)

Če izvrševalec sklepa o izvršbi dolžniku zaračunava posebno nadomestilo za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju, tega nadomestila ne sme poravnati iz prejemkov, ki so po 101. členu tega zakona iz izvršbe izvzeti, v primeru izvršbe na prejemke, na katere je po 102. členu tega zakona izvršba omejena, pa ne iz zneska, ki ne presega višine 76 % minimalne

plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi zneska v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.«.

4. člen

V drugem odstavku 135. člena se v 1. točki besedilo »70%« nadomesti z besedilom »76%«, v 2. točki pa se besedilo »po merilih, ki jo določa zakon« nadomesti z besedilom »po merilih, ki jih določa zakon«.

5. člen

137. člen se spremeni tako, da se glasi:

»137. člen (Omejitev izvršbe)

Na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizaciji za plačilni promet iz naslova prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe (101. člen) oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen), lahko organizacija za plačilni promet poseže po poteku enega meseca od priliva.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

6. člen

Postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo vložen pred uveljavitvijo tega zakona, se nadaljujejo in dokončajo po določbah tega zakona.

Po določbah tega zakona se izvršujejo tudi sklepi o izvršbi, ki so jih izvrševalci sklepov o izvršbi že prejeli v izvršitev.

Določbe tega zakona se uporabljajo tudi pri izplačevanju upravne izplačilne prepovedi, ki jo je dolžnikov delodajalec potrdil pred uveljavitvijo tega zakona.

7. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Kot je pojasnjeno v uvodni obrazložitvi predloga zakona, je zadnja novela ZIRD uvedla tudi možnost, da se rejniku dodeli enkratni prejemek v višini enkratnega prejemka za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center za socialno delo oceni, da je ob prvi namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka. V skladu z 68. členom ZSVarPre znaša višina tega prejemka 280 eurov. Center za socialno delo je ob prvi namestitvi med drugim dolžan tudi oceniti, ali rejnik že razpolaga z ustreznimi potrebščinami za otroka, ki se namešča, ter odločiti o upravičenosti rejnika do tega enkratnega prejemka. Prva namestitev otroka v rejniško družino lahko za rejnika pomeni precejšnjo finančno obremenitev, tovrstni prejemek pa je namenjen izključno nakupu oblačil, obutve, opreme ipd. za otroka. Ker otroci po Ustavi RS uživajo posebno varstvo, je predlagana dopolnitev 10. točke 101. člena, s katero se ta prejemek izvzema iz izvršbe.

Predlagana sprememba besedila 13. točke tega člena kot prejemke, ki so zakonom izvzeti iz izvršbe, dodatno določa denarna sredstva (oziroma prejemke) brezposelnih oseb in ostalih iskalcev zaposlitve, do katerih so le-ti v skladu z določbami Zakona o urejanju trga dela²⁶ upravičeni zaradi iskanja zaposlitve in iz naslova njihovega vključevanja v storitvi za trg dela (to je v storitvi vseživljenjske karijerne orientacije in posredovanja zaposlitve v skladu s 16. členom ZUTD). Z vidika presoje upravičenosti za izvezem teh prejemkov iz izvršbe namreč ni razloga za ločevanje med temi prejemki ter denarnimi prejemki iz naslova vključitve v enega izmed ukrepov aktivne politike zaposlovanja – APZ, ki so izvzeti iz izvršbe že na podlagi veljavnega zakona, na primer med dodatkom za aktivnost, ki se brezposelnim osebam izplačuje na podlagi vključitve v enega izmed ukrepov APZ (37. člen ZUTD), ter dodatkom za aktivnost, do katerega so lahko upravičene brezposelne osebe v zvezi z vključitvijo v eno izmed storitev za trg dela (17. člen ZUTD). Namen izplačila dodatka za aktivnost je namreč v obeh primerih vsebinsko popolnoma enak in se v vsakem primeru izplačuje brezposelnim osebam zaradi njihovih zaposlitvenih aktivnosti, bodisi v obliki usposabljanja, (neformalnega) izobraževanja, pridobivanja dodatnih kompetenc ipd., ter je namenjen izključno (celotnemu ali delnemu) kritju stroškov udeležbe v določeni aktivnosti. Ob medsebojni primerjavi imajo enak namen tudi ostali prejemki, do katerih so upravičene bodisi v program APZ bodisi v eno izmed storitev za trg dela vključene brezposelne osebe in drugi iskalci zaposlitve oziroma ki se jim izplačujejo zaradi iskanja zaposlitve. Namen teh denarnih prejemkov je v nadomeščanju stroškov v zvezi z navedenimi aktivnostmi (na primer v okviru APZ se izplačuje dodatek za prevoz, na podlagi vključitve v določeno storitev za trg dela, prav tako tudi zaradi udeležbe na zaposlitvenih razgovorih, če so za to izpolnjeni pogoji, določeni s podzakonskim aktom, pa nadomestilo potnih stroškov). Glede na navedeno je treba 13. točko 101. člena tega zakona ustrezno dopolniti.

Sprememba 13. točke 101. člena v delu, ki vsebuje sklic na predpis, pa je nadalje potrebna zaradi uskladitve terminologije z veljavno zakonodajo (Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti se je prenehal uporabljati s pričetkom uporabe ZUTD, to je s 1. januarjem 2011).

K 2. členu

S predlagano spremembo se minimalni znesek, ki mora dolžniku ostati pri izvršbi, če gre za izterjavo t. i. navadnih terjatev, dviga s 70 na 76 % minimalne (bruto) plače. Sprememba pa ni predlagana glede varovanega zneska pri izterjavi t. i. privilegiranih terjatev (2. točka prvega, drugega in četrtega odstavka 102. člena in 2. točka drugega odstavka 135. člena ZIZ), zato ta po predlagani ureditvi ostane določen v znesku 50 % minimalne (bruto) plače. Predlagatelj namreč ugotavlja, da je bilo razmerje med minimalnim varovanim zneskom pri izterjavi navadnih terjatev in minimalnim varovanim zneskom pri izterjavi t. i. privilegiranih terjatev (preživnine) z novelo ZIZ-J v primerjavi z ureditvijo, kot je veljala pred novelo ZIZ-J, spremenjeno v korist dolžnikov, ki so zavezani plačati t. i. privilegirane terjatve, in da se z ohranitvijo minimalnega zneska v višini 50 % minimalne plače vzpostavi enako razmerje, kot je veljalo pred novelo ZIZ-J.

Pravica do veteranskega dodatka je ena izmed pravic vojnih veteranov, do katere so ti upravičeni pod pogoji ZVV. Vojni veteran ima pravico do veteranskega dodatka, ko dopolni 55 let starosti ali je pri njem nastala trajna popolna izguba delovne zmožnosti, če delež prejemkov na družinskega člana ne dosega osnove za veteranski dodatek. Mesečni znesek veteranskega dodatka se določi v odstotku od razlike med osnovo in deležem prejemkov na družinskega člana in znaša od 100 % do 60 % razlike za različne kategorije vojnih veteranov (10. člen). O upravičenosti do veteranskega dodatka na prvi stopnji odloča upravna enota (prvi odstavek 22. člena), sredstva zanj pa se zagotavljajo iz državnega proračuna (prvi odstavek 33. člena). Kot izhaja iz zakonodajnega gradiva, je temeljni namen veteranskega dodatka zagotoviti socialno varnost tistim vojnim veteranom, ki imajo nižji premoženjski status²⁷. Glede na namen in vsebino veteranskega dodatka je tako predlagano, da se veteranski dodatek izvzame iz izvršbe tako, da je nanj zaradi posebnega varovanja koristi otrok mogoče seči z izvršbo le zaradi izterjave terjatev iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.

Hkrati se tretji odstavek usklajuje z veljavno terminologijo po Zakonu o vojnih invalidih, ki ne ureja ortopedskega dodatka, temveč dodatek za posebno invalidnost, prav tako pojma mirovni vojaški invalid zakonodaja s področja varstva vojnih invalidov ne pozna, Zakon o vojnih invalidih pa v drugem odstavku 1. člena določa, da je vojni invalid vojaški vojni invalid, vojaški mirnodobni invalid in civilni invalid vojne.

Z novelo ZIZ-J sta bila v 102. člen dodana nova peti in šesti odstavek, ki določata, da upravičenost do višje omejitve iz naslova vzdrževanja in preživljanja družinskih članov ali drugih oseb, ki jih mora dolžnik preživljati po zakonu, dolžnik izkazuje z javno listino ali po zakonu overjeno listino, kadar to ni mogoče, pa z ugovorom iz 7. točke prvega odstavka 55. člena tega zakona, ki je sodne takse prost, uveljavljanje ugovora mogoče tudi po izteku roka za ugovor.

Sodišče ob izdaji sklepa o izvršbi in tudi organizacije za plačilni promet nimajo podatkov o morebitnih družinskih članih dolžnika oziroma teh podatkov niso pristojne pridobivati, zato so po novi ureditvi dodatne omejitve glede vzdrževanih družinskih članov lahko upoštevane le, če jih dolžnik izkaže z javno ali po zakonu overjeno listino oziroma tako, da vloži ugovor zoper sklep o izvršbi in o tem odloči sodišče.

Javna lista je lista, ki jo v predpisani obliki izda državni organ v mejah svoje pristojnosti, in lista, ki jo izda v taki obliki samoupravna lokalna skupnost, družba ter druga organizacija ali posameznik pri izvrševanju javnega pooblastila, ki ji je poverjeno z zakonom in dokazuje resničnost tistega, kar se v njej potrjuje ali določa²⁸. Dolžnik lahko predloži vsako javno listino, s

²⁷ Predlog zakona o vojnih veteranih, prava obravnava, EPA 477, Poročevalec Državnega zbora št. 2/94, str. 9.

²⁸ 224. člen Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US in 10/14 – odl. US).

katero lahko izkaže dolžnost preživljanja po zakonu. Takšna listina je na primer izpisek iz matičnega registra o rojstvu, iz katerega izhaja, da je dolžnik eden od staršev mladoletnega otroka, če seveda ne gre za istega otroka, ki je po sklepu o izvršbi preživninski upravičenec, pa tudi na primer odločba o otroškem dodatku, odločba o denarni socialni pomoči, odločba o znižanju plačila vrtca in druge odločbe, izdane na podlagi ZUPJS. Določba 10. člena ZUPJS, ki v postopku uveljavljanja pravic iz javnih sredstev določa osebe, ki se štejejo v družino poleg vlagatelja, temelji na definiciji, ki jo daje ZZZDR, zato se lahko kot »javna listina o vzdrževanih družinskih članih« upoštevajo vse odločbe, izdane na podlagi ZUPJS. Odločbe o otroškem dodatku, denarni socialni pomoči, varstvenem dodatku, državni štipendiji, znižanju plačila vrtca, dodatni subvenciji malice za učence in dijake, subvenciji kosila za učence, oprostitvi plačil socialnovarstvenih storitev, prispevku k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvenciji najemnine, pravici do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravici do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje dajejo zadostno podlago za upoštevanje oseb kot vzdrževanih družinskih članov, saj iz obrazložitve navedenih odločb izhaja, katere osebe so bile upoštevane kot družinski člani.

S predlagano spremembo se jasno določa, da mora dolžnik upravičenost do višje omejitve iz naslova vzdrževanja in preživljanja družinskih članov ali drugih oseb, ki jih mora preživljati po zakonu, izkazovati pri izvrševalcu sklepa o izvršbi (banka, delodajalec), saj se je po uveljavitvi novele ZIZ-J pojavila tudi razlaga določbe, po kateri naj bi bilo treba upravičenost v vsakem primeru uveljavljati pri sodišču, kar pa bi po mnenju predlagatelja povzročilo nepotrebno obremenjevanje sodišča.

Predlagatelj meni, da veljavna določba petega odstavka 102. člena ZIZ, ki določa uveljavljanje upravičenosti do višje omejitve z ugovorom, ni ustrezna. Tudi pred uveljavitvijo novele ZIZ-J so se nepravilnosti pri upoštevanju omejitev iz izvršbe na plačo in druge stalne prejemke v takšnih primerih uveljavljale z zahtevo za odpravo nepravilnosti, kar je bilo ustreznejše, saj gre za nepravilnosti pri samem opravljanju izvršbe, ne pa za pomanjkljivosti pri dovolitvi izvršbe. Zahteva za odpravo nepravilnosti po 52. členu ZIZ je namreč tisto pravno sredstvo, ki se nanaša na odpravo nepravilnosti v fazi opravljanja izvršbe, torej v fazi dejanske realizacije izvršilnih dejanj, na voljo je obema strankama, tako upniku kot dolžniku. Pravni sredstvi, namenjeni odpravi nepravilnosti v fazi dovolitve izvršbe, pa sta ugovor in pritožba, kot to izhaja iz 9. člena ZIZ.

Po veljavni ureditvi na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizaciji za plačilni promet iz naslova prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe (101. člen) oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen), ni mogoče seči z izvršbo, kolikor gre za prejemke, nakazane za tekoči mesec, oziroma je mogoče seči le z upoštevanjem omejitev za tekoči mesec (137. člen).

V praksi se dogaja, da upravičenci večkrat prejmejo prilive za več mesecev skupaj iz razlogov, na katere nimajo vpliva, na primer plačo prejmejo z zakasnitvijo zaradi slabe solventnosti delodajalca, tudi zaradi daljših postopkov pri odločanju o pravicah – na primer izpolnitev pogojev za upokožitev in višina pokojnine, nadomestila na zavodu za zaposlovanje). Po veljavni ureditvi v 137. členu mora banka v teh primerih rubiti prilive, ki niso nakazani za tekoči mesec, kar pa ni socialno pravično.

Vlada Republike Slovenije zato predlaga ureditev, ki jasno določa, da se na dolžnikove denarne prejemke lahko poseže upoštevaje omejitve za tekoči mesec, kar pa ne velja v primeru, ko dolžnik v tekočem mesecu prejme prejemke za več preteklih mesecev (predlagana sprememba šestega odstavka 102. člena ZIZ). V takem primeru mora izvrševalec sklepa o izvršbi upoštevati omejitve za vsak posamezen mesec.

K 3. členu:

Kot je podrobno predstavljeno v uvodni obrazložitvi, iz Ustave RS izhaja, da izvršba na plačo in druge prejemke dolžnika ne sme prizadeti v tolikšni meri, da bi bil ogrožen njegov eksistenčni minimum, saj bi bili s tem ogroženi njegova socialna varnost, dostojanstvo in tudi svoboda.

Nadomestilo za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju, ki ga banke zaračunavajo dolžniku, nima podlage v ZIZ, temveč je podlaga za zaračunavanje teh nadomestil v pogodbenem razmerju med banko in komitentom, višino nadomestila pa omejuje 142. člen ZPlaSS. Banka za vsako obdelavo sklepa o izvršbi zaračuna določeno nadomestilo, višina pa je med bankami različna. Pri obračunavanju nadomestila za obdelavo sklepa o izvršbi gre za zaračunavanje pogodbeno dogovorjene obveznosti, zato je banka upravičena do njihovega plačila. Ob dejstvu, da imetnik s podpisom pogodbe izrecno soglaša, da banka za to nadomestilo direktno bremeni njegov račun, ji v primeru priliva na račun imetnika tega nadomestila ni treba izterjati po sodni poti, ampak se lahko poplača neposredno iz priliva.

Predlagatelj meni, da je v nasprotju z ustavnim načelom socialne države, da izvrševalec sklepa o izvršbi na podlagi pogodbenega razmerja za poplačilo stroškov, ki jih ima z izvršbo, »poseže« tudi na prejemke, ki so iz izvršbe izvzeti (na primer na denarno socialno pomoč, ki je prejemek socialne narave in je namenjena zadovoljevanju minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje, določena pa je z ZSVarPre) in iz katerih upnik, ki razpolaga z izvršilnim naslovom, ne more biti poplačan. Prav tako je nesprejemljivo, da se za poplačilo nadomestila za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju poseže na minimalni varovani znesek, ki ga glede t. i. stalnih denarnih prejemkov (plača, pokojnina, in drugi) določa 102. člen ZIZ.

Po predlagani ureditvi v novem 102.a členu zakona izvrševalec sklepa o izvršbi nadomestila za izvajanje dejanj na podlagi sklepa o izvršbi ali zavarovanju ne sme poravnati iz prejemkov, ki so po 101. členu ZIZ izvzeti iz izvršbe, oziroma glede prejemkov, na katere je izvršba omejena, iz zneska, na katerega po 102. členu ZIZ v nobenem primeru ni možno poseči (torej zneska, ki po predlagani spremembi ne presega višine 76 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi zneska v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči).

K 4. členu

S predlagano spremembo se tudi v primeru upravne izplačilne prepovedi (135. člen) zvišuje minimalni znesek, ki mora ostati dolžniku, in sicer s 70 na 76 % minimalne plače.

K 5. členu

Veljavni 137. člen določa, da na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizaciji za plačilni promet iz naslova prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe (101. člen) oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen), ni mogoče seči z izvršbo, kolikor gre za prejemke, nakazane za tekoči mesec, oziroma je mogoče seči le z upoštevanjem omejitev za tekoči mesec.

Navedena ureditev po eni strani pomeni, da v primeru, ko dolžnik v tekočem mesecu prejme prejemke za več preteklih mesecev hkrati, banka upošteva omejitev samo glede prejemka, nakazanega za tekoči mesec. Prejemki, nakazani za pretekla mesece, so v celoti rubljivi. Ker to ni socialno pravično, je predlagana ustrezna rešitev v 2. členu predloga zakona (predlagani spremenjeni šesti odstavek 102. člena ZIZ).

Po drugi strani veljavna ureditev ureja tudi časovno obdobje, v katerem mora banka upoštevati omejitve in izvzetja, kot jih določata 101. in 102. člena ZIZ. Banka tako pri izračunu zneska, do katerega je dolžnik upravičen v okviru »tekočega meseca«, upošteva prilive v koledarskem mesecu od prvega do zadnjega dne tega meseca, dolžnik pa lahko z navedenimi prostimi sredstvi razpolaga en mesec od samega nakazila. Če torej sredstva, na katera z izvršbo ni možno poseči, »ležijo« na računu dlje od enega meseca, se obravnavajo kot prihranek in jih je možno zarubiti.

Kot je razvidno iz obrazložitve k 2. členu, se s predlogom zakona v 102. členu ZIZ ustrezno urejajo položaji, ko dolžniki v tekočem mesecu prejmejo prejemke za več preteklih mesecev hkrati. S predlaganim šestim odstavkom 102. člena, ki kot splošna določba velja za vse primere izvršbe na denarno terjatev dolžnika, se na novo določa, da mora izvrševalec sklepa o izvršbi upoštevati omejitve za vsak posamezen mesec, če dolžnik v tekočem mesecu prejme prejemke, na katere je izvršba omejena po 102. členu ZIZ, za več preteklih mesecev.

Glede na navedeno se v predlaganem prvem odstavku 137. člena obdrži le tisti del pravila, določenega v veljavni določbi, po katerem se tudi sredstva, ki so iz izvršbe izvzeta ali je izvršba nanje omejena, smejo zarubiti po preteku enega meseca. S predlagano določbo se torej ohrani že zdaj veljavna določba tega člena, pri čemer je po mnenju predlagatelja pravilo zdaj jasno zapisano, tako da bo vsak dolžnik vedel, da bo banka po preteku enega meseca posegla tudi na sredstva, ki so sicer izvzeta iz izvršbe, oziroma na sredstva, na katera je izvršba omejena.

K 6. členu

Predlaga se, da se postopki, v katerih je bil predlog za izvršbo oziroma zavarovanje vložen pred uveljavitvijo tega zakona, nadaljujejo in dokončajo po določbah tega zakona.

Zaradi jasnosti je predlagano, da se po določbah tega zakona izvršujejo tudi sklepi o izvršbi, ki so jih izvrševalci sklepov o izvršbi že prejeli v izvršitev, in da se določbe tega zakona uporabljajo tudi pri izplačevanju upravne izplačilne prepovedi, ki jo je dolžnikov delodajalec potrdil pred uveljavitvijo tega zakona. Pri uveljavitvi zadnje novele ZIZ-J so se namreč pojavila številna vprašanja glede uporabe spremenjenih določb ZIZ-J, ki določajo prejemke, izvzete iz izvršbe, in omejitev izvršbe.

K 7. členu

Določen je splošen petnajstdnevni rok uveljavitve zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

101. člen (Prejemki, ki so izvzeti iz izvršbe)

Iz izvršbe so izvzeti:

1. prejemki iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal;
2. prejemki iz naslova odškodnine zaradi telesne poškodbe po predpisih o invalidskem zavarovanju;
3. prejemki iz naslova denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke;
4. prejemki iz naslova starševskega dodatka, pomoči ob rojstvu otroka, otroškega dodatka, dodatka za veliko družino in dodatka za nego otroka po zakonu, ki ureja družinske prejemke;
5. prejemki iz naslova štipendije in pomoči učencem in študentom ter plačilo za opravljeno obvezno praktično delo v vzgojno izobraževalnem procesu;
6. nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;
7. sredstva za nego in pomoč, ki se v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, ne upoštevajo kot dodatek pri prejemniku tega prejemka;
8. prejemki od občasnega dela invalidov, ki niso v delovnem razmerju in so vključeni v programe po predpisih, ki urejajo socialno varstvo, in po predpisih, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov;
9. denarna sredstva pomoči potrebnim, ki jih zagotavljajo humanitarne organizacije, ki imajo tak status po zakonu, ki ureja humanitarne organizacije;
10. oskrbnine po zakonu, ki ureja rejniško dejavnost;
11. sredstva, pridobljena za odpravo posledic naravnih nesreč ali škode na področju kmetijstva, gozdarstva, ribištva, veterine ali fitosanitarnem področju na podlagi predpisov, ki urejajo nesreče ali škode;
12. nepovratna denarna sredstva in denarna sredstva, pridobljena na podlagi ugodnih posojil ali poslov z jamstvi, ki se štejejo kot oblike državnih pomoči po zakonu, ki ureja pomoč družbam v težavah, razen kadar so sredstva pridobljena v zvezi z opravljanjem dejavnosti, kakor je določena v 46. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 – ZUKD-1, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 96/13, 29/14 – odločba US in 50/14), ali v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kakor je določena v 69. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 – ZUKD-1, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 96/13, 29/14 – odločba US in 50/14);
13. denarna sredstva, prejeta iz naslova aktivne politike zaposlovanja po zakonu, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti;
14. denarna sredstva, ki jih izplača Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad Republike Slovenije po zakonu, ki ureja Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad Republike Slovenije.

102. člen

(Omejitve izvršbe)

Na dolžnikove denarne prejemke, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti je mogoče seči:

1. za denarne terjatve, razen za terjatve, navedene v 2. točki tega odstavka, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini 70 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči;
2. za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.

Če dolžnik, ki je podjetnik ali zasebnik, ne prejema nobenega od prejemkov iz prejšnjega odstavka, mu mora pri izvršbi na denarna sredstva pri organizaciji za plačilni promet od skupne vsote mesečnih prilivov ostati:

1. znesek najmanj v višini 70 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči;
2. za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, pa najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.

Na prejemke vojnih in mirovnih vojaških invalidov iz naslova invalidnine, ortopedskega dodatka in invalidskega dodatka je mogoče seči z izvršbo samo za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, in sicer do polovice teh prejemkov.

Na prejemke iz pogodbe o dosmrtnem preživljanju in dosmrtni renti ter na prejemke iz pogodbe o življenjskem zavarovanju je mogoče seči z izvršbo le toliko, da dolžniku ostane:

1. najmanj znesek v višini 70 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči;
2. za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, pa najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.

Upravičenost do višje omejitve iz naslova vzdrževanja in preživljanja družinskih članov ali drugih oseb, ki jih mora dolžnik preživljati po zakonu, dolžnik izkazuje z javno listino ali po zakonu overjeno listino, kadar to ni mogoče, pa z ugovorom iz 7. točke prvega odstavka 55. člena tega zakona, ki je sodne takse prost.

Uveljavljanje ugovora iz prejšnjega odstavka je mogoče tudi po izteku roka za ugovor.

135. člen **(Upravna izplačilna prepoved)**

S prepovedjo izplačila plače dolžniku, ki jo je odobril sam dolžnik, dolžnik dovoli, da se del njegove plače zarubi in izplačuje upniku, delodajalec pa to potrdi. Upravna izplačilna prepoved ima glede vrstnega reda pravni učinek sklepa o izvršbi na dolžnikovo plačo, ko jo potrdi dolžnikov delodajalec.

Pri izplačevanju upravne izplačilne prepovedi mora dolžniku ostati:

1. najmanj znesek 70 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke za dodelitev denarne socialne pomoči;
2. za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, pa najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jo določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.

Ne glede na prvi odstavek tega člena imajo pred upravno izplačilno prepovedjo pri poplačilu prednost naslednje terjatve: terjatve iz naslova zakonite preživnine, odškodnine za škodo, nastalo zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti oziroma izgube delovne zmožnosti, ter odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.

Upravno izplačilno prepoved lahko dolžnik kadarkoli prekliče s pisno izjavo o preklicu dano delodajalcu. Preklic ne učinkuje na že zarubljene zneske in zneske, izplačane upniku.

137. člen **(Omejitev izvršbe)**

Na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik pri organizaciji za plačilni promet iz naslova prejemkov, ki so izvzeti iz izvršbe (101. člen), oziroma je izvršba nanje omejena (102. člen) ni mogoče seči z izvršbo, kolikor gre za prejemke, nakazane za tekoči mesec, oziroma je mogoče seči le z upoštevanjem omejitev za tekoči mesec.